

Sessió pública i solemne del dia 17 d'octubre de 1990 en record dels acadèmics traspassats

Sessió pública i solemne en record dels Acadèmics traspassats darrerament, Srs. Eusebi Güell i Jové, Vescompte de Güell; Xavier Busquets i Sindreu. Discursos llegits pels Acadèmics Srs. Bonet, Maragall i Serra Goday, i pel President, Sr. Bassegoda, que clogué l'acte.

L'ARQUITECTE XAVIER BUSQUETS I SINDREU (1917-1990)

JORDI BONET I ARMENGOL

Em plau parlar de Xavier Busquets i Sindreu, company que ens deixà fa ben poc, en ple estiu i fer-ho, malgrat que no es fàcil, donada la seva personalitat tan complexa i singular.

Fill d'una família barcelonina, en la que el conreu de l'arquitectura l'havia de marcar i en la que el seu pare Guillem Busquets i Vautravers destacà com a arquitecte i notable urbanista de la primera meitat d'aquest segle. Aquest sabé traspassar als seus fills l'interès pel fet artístic, malgrat una vida dedicada com a professor a l'Escola d'Administració Pública. L'entorn familiar el completava un oncle patern, també arquitecte, i el poeta Josep Lleonart, casat amb la germana del pare.

Xavier Busquets nasqué a Barcelona fa gairebé 73 anys, el 3 de desembre del 1917. Educat a l'Escola Pia i amb un ambient familiar exigent, cara a la formació intel·lectual, on l'aprenentatge de les llengües

obria horitzons, pogué conèixer Suïssa i Alemanya gràcies a l'ascendència suïssa de l'àvia paterna i els contactes del pare amb la Universitat.

No havia ingressat encara a l'Escola d'Arquitectura pel juliol del 1936, quan els fets de la guerra civil marcaren fortament la personalitat d'en Xavier. És clar que en aquell tràngol, ¿qui podia esmunyir-se de ser-ne protagonista? Així, amb la família sortí de Cerdanya, per anar a parar a Suïssa, Hamburg i d'allí a Sevilla, on s'enrolà a cavalleria per anar després a tancs, participant a la batalla de Brunete, i finalment a l'aviació. Aprengué a Itàlia l'acrobàcia aèrea i malgrat tot, ja que mai defugí el risc, en sortí sempre sà i estalvi. Però en el fons, Xavier Busquets portava a dins l'arquitectura, i com que l'aventura és connatural a l'artista, i en Busquets ho fou, la sentí amb tota la intensitat d'un jove que no es desinteressava de res, excepte potser d'ell mateix. No és estrany, doncs, que escollís el risc i que en la recerca d'unes emocions, que només arriscant-se poden sentir-se, s'enrolés, jo diria esportivament, en el món de l'aeronàutica, arribant a fer bogeries. Els seus estudis s'alternaren doncs, en una vida intensa d'emocions fortes que voluntàriament cercava, lligades a uns ideals que contrastaren amb els de la major part d'un jovent, que havia patit el fet terrible d'una guerra civil, amb la normal desorientació que provoca el ser joguina de les passions i les ambicions dels que decidirien els fets i la història de la Segona República. Com aviador s'enrolà voluntari en la «Escuadrilla azul» pels cels de l'Europa oriental fins a Moscou, i les seves proeses li valgueren que fos altament condecorat.

Xavier Busquets enllestí els seus estudis el 1947. Conscient de que li mancava la formació, que ell mateix no havia aprofitat prou en els cursos escolars, per causa de la seva militància directa i participació activa en la Segona Guerra Mundial, no volgué aprofitar-se còmodament de la facilitat que li proporcionava el fet del pare arquitecte, amb el que significava de possibilitats, de relació i de clientela per obrir-se camí.

Optà per deixar Barcelona per completar la seva formació a fons, i escollí el Brasil, on destacava la figura de l'arquitecte Oscar Niemeyer, en un país nou, ple de vigor i de gent emprenedora, que podia aportar-li el goig i el delit d'aventura que no el deixava descansar.

Foren uns anys d'aprenentatge, dur però fructífer, ben aprofitats al costat dels arquitectes Frank Heep i Lukjan Korngold.

De retorn a Barcelona l'any 1955, guanyà el premi d'Arquitectura de la «III Bienal Hispano Americana» i el 1957, en ocasió del concurs per l'edifici del Col·legi d'Arquitectura a la Plaça Nova, en fou guanyador doblement, ja que se'n feren dues convocatòries. El jurat internacional que li atorgà, oferia un ventall ben ampli, des de Gio Ponti a Adolf

obria horitzons, pogué conèixer Suïssa i Alemanya gràcies a l'ascendència suïssa de l'àvia paterna i els contactes del pare amb la Universitat.

No havia ingressat encara a l'Escola d'Arquitectura pel juliol del 1936, quan els fets de la guerra civil marcaren fortament la personalitat d'en Xavier. És clar que en aquell tràngol, ¿qui podia esmunyir-se de ser-ne protagonista? Així, amb la família sortí de Cerdanya, per anar a parar a Suïssa, Hamburg i d'allí a Sevilla, on s'enrolà a cavalleria per anar després a tancs, participant a la batalla de Brunete, i finalment a l'aviació. Aprengué a Itàlia l'acrobàcia aèrea i malgrat tot, ja que mai defugí el risc, en sortí sempre sà i estalvi. Però en el fons, Xavier Busquets portava a dins l'arquitectura, i com que l'aventura és connatural a l'artista, i en Busquets ho fou, la sentí amb tota la intensitat d'un jove que no es desinteressava de res, excepte potser d'ell mateix. No és estrany, doncs, que escollís el risc i que en la recerca d'unes emocions, que només arriscant-se poden sentir-se, s'enrolès, jo diria esportivament, en el món de l'aeronàutica, arribant a fer bogeries. Els seus estudis s'alternaren doncs, en una vida intensa d'emocions fortes que voluntàriament cercava, lligades a uns ideals que contrastaren amb els de la major part d'un jovent, que havia patit el fet terrible d'una guerra civil, amb la normal desorientació que provoca el ser joguina de les passions i les ambicions dels que decidirien els fets i la història de la Segona República. Com aviador s'enrolà voluntari en la «Escuadrilla azul» pels cels de l'Europa oriental fins a Moscou, i les seves proeses li valgueren que fos altament condecorat.

Xavier Busquets enllestí els seus estudis el 1947. Conscient de que li mancava la formació, que ell mateix no havia aprofitat prou en els cursos escolars, per causa de la seva militància directa i participació activa en la Segona Guerra Mundial, no volgué aprofitar-se còmodament de la facilitat que li proporcionava el fet del pare arquitecte, amb el que significava de possibilitats, de relació i de clientela per obrir-se camí.

Optà per deixar Barcelona per completar la seva formació a fons, i escollí el Brasil, on destacava la figura de l'arquitecte Oscar Niemeyer, en un país nou, ple de vigor i de gent emprenedora, que podia aportar-li el goig i el delit d'aventura que no el deixava descansar.

Foren uns anys d'aprenentatge, dur però fructífer, ben aprofitats al costat dels arquitectes Frank Heep i Lukjan Korngold.

De retorn a Barcelona l'any 1955, guanyà el premi d'Arquitectura de la «III Bienal Hispano Americana» i el 1957, en ocasió del concurs per l'edifici del Col·legi d'Arquitectura a la Plaça Nova, en fou guanyador doblement, ja que se'n feren dues convocatòries. El jurat internacional que li atorgà, oferia un ventall ben ampli, des de Gio Ponti a Adolf

Florensa. Així, el seu projecte plantejà una opció que fou discutida, per què enfrontava unes concepcions diferents en relació a una harmonia de l'entorn, que per uns podia aconseguir-se amb el contrast, i per altres en una rèplica de formes existents.

Aquest edifici, és també una mostra d'aquest esperit d'aventura que el dominava. Assumia el risc, però amb una seguretat, que li donava el rigor de l'estudi de la solució més idònea i la tècnica més aprofundida, en l'ús dels materials, racionalment, malgrat la novetat de les solucions, amb simplicitat per oferir durada i solidesa. D'aquesta època és també el complex industrial d'«Aiscondel, a Cerdanyola, resolt amb simplicitat i harmonia.

Home d'àmplia formació cultural, volgué a través de les relacions que li proporcionava l'assiduitat a llocs que volgué freqüentar, obtenir així qui podia encomanar-li obres, tot aconseguint la confiança, que és benguanyà, per l'exigència en la seva manera de treballar; exigència amb ell mateix i amb els seus col·laboradors, i tant en la feina ben feta com en l'economia de l'obra.

Li agradava viatjar i aprofitava el temps. No deixava de fotografiar els detalls i les solucions dels mestres. En un viatge als EE. UU. el 1967 amb el seu germà Joan, va estudiar l'obra de Mies Van de Rohe a Nova York, a Chicago i a Washington. També com aimant de la bellesa li agradava acudir als antiquaris més importants d'Europa i Amèrica, per així poder després gaudir en la intimitat i amb els amics, de la contemplació d'obres d'art que colleccionava.

De les obres importants que va construir a Barcelona, cal destacar des de l'edifici «Sandoz» (1964) a la Granvia, als edificis d'oficines com la «Mutua General de Seguros» (1974), a Diagonal-Entença, «La Société Générale de Banque» (1974), a la Plaça de Catalunya, la central de la «Caixa de Barcelona» (1972), a la Diagonal, i a Madrid l'edifici de «La Hispano Olivetti» (1964). A Diagonal-Pedralbes, hi bastí un bloc d'un centenar d'habitatges (1972), i sobretot l'Escola i Biblioteca «d'ESADE» (1982), d'una maduresa notable, i el conjunt a Sant Just Desvern, d'oficines i magatzems de «INA Rodamientos, S. A.» (1982).

Xavier Busquets també treballà per l'encàrrec particular, en residències a Barcelona i en cases de vacances a la costa catalana que li encomanaren els amics. És notable la casa de l'ambaixador d'Holanda a Premià de Dalt (1964).

Acceptava la feina amb l'exigència natural de completar l'obra fins al final, tot intervenint en cada detall, en una concepció global de l'arquitectura que entén l'espai, l'entorn, el color, la llum i la penombra, sense deixar res per estudiar, per així obtenir el resultat volgut.

La seva casa de Sarrià (1970), amb l'estudi professional i l'habitatge, és el resultat d'una dedicació acurada, feta sens dubte a contracor per causa de l'obligada normativa urbanística. Allí, amb la llum que entra pel pati, va aconseguir un ambient que jogava amb els diferents nivells, on les obres d'art, situades en el lloc escaient, pacientment aplegades, adquirien un protagonisme rellevant i reposat.

Les seves obres són ben diferents, però hi respira el comú denominador d'un racionalisme i d'una contenció que semblen en contrast amb la seva exuberant fantasia, en la recerca d'un goig inabastable. Hi ha una tensió vital, que no es doblega enfront de les dificultats i una constància gairebé obsessiva per complimentar un compromís, el seguiment del detall, la possessió i l'exigència, amb un esforç continuat i una contradicció paradoxal.

N'és un exemple l'aconseguint de la col·laboració de Picasso, per al Col·legi d'Arquitectes. Una empresa difícil en la que reeixí i on visqué ben d'aprop l'estima del pintor genial, enamorat i enyorat de la ciutat de Barcelona, en uns moments difícils. Vàrem sentir-ne l'explicació, en ocasió del seu discurs d'entrada a aquesta Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, amb la història detallada d'una relació que per si sola fou fascinant.

Darrerament, la salut havia anat minvant l'activitat d'aquest home emprenedor. A la dedicació total al treball, a l'estudi i a peu d'obra, hagué de cedir per superar una operació ben delicada als Estats Units i al «handicap» que li ocasionava la insuficiència cardíaca i la malaltia de Parkinson. A la seva casa de Sarrià, amb la contemplació dels objectes d'art que havia anat colleccionant, la música l'acompanyava, mentre anava ordenant tot de coses interessants, recollides durant la seva vida i els seus viatges.

En la seva assídua presència a les sessions de l'Acadèmia, hi participava amb interès i assenyadament en la tasca comú. A l'acte de celebració dels 25 anys de l'edifici del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, se l'homenatjà ben justament. S'ho mereixia. El gest d'oferir l'adequació de les plantes del Col·legi, als companys que s'havien distingit en el concurs, és mostra també d'un aspecte que cal remarcar de Xavier Busquets: la seva generositat. És també per això, que la seva figura fa pensar avui, amb un cert parallelisme, en el que serien els cavallers de l'edat mitjana. Aventurers i exigents, amb una religiositat profunda, apassionats i enamoradissos, fidels en l'amistat, sempre a punt de donar un cop de mà als qui ho necessitaven, però també solitaris.

És difícil d'explicar-se, el que sempre és un misteri, en la mort de cada persona; però el dia de la Mare de Déu d'Agost, onomàstica de la

seva mare, silenciosament, Xavier Busquets deixà aquesta vida. La seva vitalitat havia anat declinant, malgrat que li agradava de viure i comunicar-se amb optimisme i amb un afecte que només podia mantenir-se amb un acte de ferma voluntat. És tal com ho expressà el seu germà monjo en la missa exequial: «amb una dignitat que mai es va rendir». Que descansi en pau!

RECORD I HOMENATGE A L'EXCM. SR. EUSEBI GÜELL I JOVER, VESCOMTE DE GÜELL

IGNASI SERRA I GODAY

En un migdia primaveral, en que el silenci de les arbredes envoltaven els silencis més pregonos de la casa senyorial, s'extingia lentament la vida del Vescomte de Güell enmig de l'ambient que li era propi: el silenci, la pau, la serenitat... és a dir la seva mort era el corolari de la seva vida i es produïa per voluntat de Déu com una solució de continuïtat.

Perquè és indubtable que la vida del Vescomte tenia unes característiques que la feien diferent del que és ara la vida en la nostra societat: tenia la virtut de tenir un aire propi, una certa independència, una mena de llibertat que feia que es desenrotllés dins els límits que li marcaven una gran personalitat i que serien de difícil retrobar en ningú més: era una barreja d'activitat i de passivitat, de serenor i d'entusiasme, que caracteritzaven totes les seves accions i en general la línia del seu viure.

Els que hem viscut la vida cultural i artística a Catalunya en els darrers cinquanta anys, no podem separar mai el nom del Vescomte de Güell d'una sèrie d'entitats i organismes que sens dubte donen caràcter a una part important d'aquesta vida cultural. El Vescomte de Güell, presidint diverses associacions, ha estat sens dubte un exemple d'entusiasme i al mateix temps de seny en el govern d'associacions públiques. Perquè cada període requereix la seva manera de ser governat segons les circumstàncies que l'envolten; i aquests darrers temps han exigut a la seva vegada entusiasme, cautela i mesura perquè diversos perills de tot ordre apuntaven pel voltant. Això passava poc o molt en moltes entitats i a totes les calia un comandament que pogués superar els moments de dificultat que podrien anar apareixent. Això va ser habitual en molts dels organismes que el Vescomte de Güell presidia i va tenir major gravetat

en algunes, com en la Fundació Güell, que presidia per designació del seu oncle el Comte de Güell. Les principals dificultats, nascudes dels fins fundacionals i de la seva aplicació, crearen profunds problemes que calia saber guanyar per a no fer inefectiva la Fundació; únicament la superació de certes posicions personals, la bona voluntat per banda de tots de salvar la situació, i el seny que presidí tota l'actuació del Vescomte donaren lloc a un acord final que donà pas a la vida futura de la Fundació. És indubtable que la personalitat del Vescomte de Güell fou en aquell cas destacadíssima i demostrà una vegada més que la seva natural distinció i elegància interior foren resolutives per aplanar el camí de la Fundació.

Podria ser això sol una prova d'aquesta excepcional distinció interior i elegància, que sempre va resoldre-ho tot amb sentit de ponderació, procurant crear un ambient de cordialitat i comprensió en tots els temes en que podria haver-hi discussió. Sia això més que suficient per a que ara que ha estat tot superat sapiguem dedicar-li un homenatge de reconeixement i de gràcies per les moltes males estones i preocupacions profundes que el sentit de responsabilitat féu acceptar-li en un moment en que les coses no eren fàcils i que calia recórrer a les més altes funcions del seny per trobar solucions a allò que per camins fàcils no era possible assolir.

Reunits avui aquí els representants de les entitats que el Vescomte de Güell presidí, aplegats en un mateix dolor per la seva absència, però aplegats, també sens dubte, en un sol desig d'homenatjar i recordar el seu procedir, procurem seguir el seu camí en aquesta missió ciutadana important que és servir des de un lloc a un altre a la cosa pública.

Vegem molt resumidament quina ha estat la tasca feta per la Fundació sota la seva presidència.

En un període de deu anys s'han concedit nombroses beques per llicenciats i graduats de conservatoris de música i per llicenciats d'art, premis per les escoles d'EGB i de BUP, que han arribat a tot Catalunya i que han comptat amb la col·laboració de la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya i del Departament de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona. S'han concedit també alternativament beques per pintors i per escultors, de les quals se n'han encarregat el Reial Cercle Artístic i el Cercle de Sant Lluc. S'han dedicat premis al concurs anual de l'IEC, s'han subvencionat entitats, concerts i festivals, entre altres l'Inaugural de l'Auditori Pau Casal del Vendrell, el Festival Internacional de Música de Barcelona i el Festival de Premià de Dalt i del Maresme. S'han patrocinat llibres com el de Juan Cortés Vidal sobre crítica d'art, el de Jaume Socies sobre el Museu d'Art de Vilanova i la Geltrú,

i també el del «Cant Coral de Catalunya» de Pere Artís. S'ha donat suport al concert del secretariat de Corals infantils de Catalunya, i a l'Escola de Pedagogia Musical de Terrassa; també a l'Institut de Musicologia Ricard Matas. S'ha dedicat ajuda econòmica a la sala dedicada al Comte de Güell a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi així com se la va dotar anualment amb un donatiu. S'ha premiat un estudi sobre l'obra d'Alexandre Riquer original de Lluís de Yebra. S'han subvencionat cada any les entitats artístiques i musicals que s'han cregut mereixedores, abastant entitats catalanes. S'ha patrocinat la publicació en castellà i en català del llibre d'Antoni Iglesias sobre Frederic Mompou. S'han donat premis de pintura i escultura que han donat lloc a la organització dels corresponents concursos, tot plegat constituint una llista llarguíssima d'activitats artístiques i culturals que s'han promogut durant aquests deu anys a la nostra terra i que han merescut l'atenció de la Fundació.

Tot això que ha estat molt aviat dit, ha merescut una atenció molt constant de la Fundació que, presidida pel Vescomte de Güell, ha sapigut respondre perfectament a les finalitats que es va proposar el seu fundador al constituir-la.

Sapiguem veure en la seva alta personalitat un dels elements de la història de la cultura que ha sapigut dedicar-se a impulsar les activitats artístiques i culturals per fer-les arribar a tothom, i saber donar l'exemple de participar d'una manera directa en aquest desig de millorar el nivell de cultura del poble, prenent part en aquest moviment col·lectiu que ha estat propi de Catalunya en aquests darrers cinquanta anys.

Eusebi Güell i Jover, Vescomte de Güell, nasqué a Barcelona el 9 de novembre de 1904.

Fou elegit per unanimitat Acadèmic de Número el 15 d'abril de 1959 i va llegir el seu discurs d'ingrés l'11 de gener de l'any següent, 1960.

El tema del seu discurs va ésser «Sobre algunos escultores catalanes».

El discurs d'Eusebi Güell, serví per recordar-nos la importància de l'escultura catalana dels segles XVIII i XIX i especialment aquelles figures senyeres del neoclassicisme com Gurri, Campeny, Solà, Nobas, que tan ben representades estan en aquest edifici de la Llotja de Mar i en el Museu de l'Acadèmia.

Com va fer notar el President Frederic Marés, en realitat quan va ésser elegit acadèmic, era ja una personalitat de relleu dintre del món artístic de la nostra ciutat, i no tan sols per tradició familiar, del seu oncle el Marquès de Comillas o del seu pare el Vescomte de Güell, sinó

per l'activitat desenrotllada personalment en el món cultural de la nostra ciutat.

Era President de la Fundació Güell, per designació del seu fundador, Joan Claudi Güell. Havia estat elegit President del Reial Cercle Artístic de Barcelona succeint al seu pare, l'anterior Vescomte de Güell. Era també President dels Amics de Gaudí i dels Amics dels Museus de Catalunya.

De la col·laboració de la Fundació Güell amb aquesta Acadèmia, durant aquests últims anys, ja n'ha donat compte el nostre tresorer Joan Anton Maragall. Com és sabut, la Fundació Güell va ser creada per Joan Claudi Güell per ajudar i premiar els joves artistes de Catalunya i Mallorca.

De l'Associació dels Amics de Gaudí, en va ésser President fins l'any 1975. Recordo les seves paraules, d'una gran senzillesa i humor, el dia del seu comiat. Vingué a dir, si jo he estat President d'aquesta Associació, és simplement perquè el meu avi va tenir molta paciència amb el gran arquitecte Antoni Gaudí.

En l'Associació d'Amics dels Museus de Catalunya, Eusebi Güell va substituir al que havia estat President de l'Associació des de la seva fundació, el pintor Pere Casas Abarca. I ho va ésser fins el 1980 en que el va succeir el que us parla.

Potser l'esdeveniment més important de tots aquests anys va ésser la celebració del Primer Congrés Mundial dels Amics dels Museus que amb gran èxit tingué lloc a la nostra ciutat el 1972.

Aquest Congrés donà lloc a la constitució de la Federació Mundial dels Amics dels Museus.

El segon Congrés, celebrat a Bruselles el 1975, el presidí el comte Boel, primer President de la Federació Mundial. Hi va assistir una important representació dels Amics dels Museus de Catalunya, presidida pel Vescomte de Güell.

Encara es va celebrar a Barcelona una altra reunió de directius de la Federació Mundial l'any 1978.

El comiat del Vescomte de Güell com a President dels Amics dels Museus tingué lloc a l'Hotel Ritz on es va celebrar, presidit per l'Alcalde de la ciutat, el banquet d'homenatge.

L'Associació dels Amics dels Museus de Catalunya el va nomenar President d'Honor el 1981 i el mateix any el Govern de la Generalitat li va concedir la Creu de Sant Jordi.

Si pensem en les hores que representen tots aquests anys (vint-i-dos, vint-i-tres...), ens donarem compte de la dedicació, i la paciència, que Eusebi Güell ha prestat a la vida cultural i artística de la nostra ciutat.

Però hi ha un extrem que voldria fer notar en la seva actuació, i els que estem aquí i hem seguit la seva tasca no podem deixar de remarcar. (En aquesta taula som tres els que hem succeït al Vescomte de Güell en la Presidència de les Associacions esmentades.)

Per Eusebi Güell presidir una reunió era simplement complir amb una obligació social que havia acceptat. Per ell, presidir una Junta o una reunió, no era mai voler imposar un criteri o la seva manera de veure les coses. En aquest aspecte el seu altruisme quedava sempre clar. Però si en un moment donat la deliberació, per diferències de criteri, prenia un to massa viu, sabia amb poques paraules fer-la retornar a un ambient més amable.

L'últim acte a que va assistir, realitzant ja un gran esforç donat el seu precari estat de salut, va ésser el de la inauguració de l'Exposició d'Escultura Catalana organitzada pels Amics dels Museus, la Cambra de Comerç, la Caixa de Catalunya i aquesta Reial Acadèmia.

Amb aquesta exposició es va retre un solemne homenatge als escultors catalans nats en els segles XVIII i XIX, Gurri Campeny, Nobas, Amadeu, Vallmitjana... Precisament els escultors als qui el Vescomte de Güell havia dedicat el seu discurs d'ingrés a l'Acadèmia trenta anys abans.

El món artístic, gràcies a la propaganda i a la intervenció de molts que no han sentit l'amor a l'art, s'està convertint en un simple mercat de valors.

En realitat, Eusebi Güell formava part d'una generació que ja està desapareixent. Penso que la Barcelona d'avui tan bigarrada i artística-ment tan desorientada no ha despedit al Vescomte de Güell com es mereixia.

Aquesta Acadèmia, potser més sensible, és conscient de què amb la mort d'Eusebi Güell i Jover ha perdut un Membre que pel que representava i per la seva manera d'actuar serà difícil de substituir.

PARAULES DE CLOENDA DE L'ACTE, PEL PRESIDENT

Cal recordar també, amb emoció, a Josep Lladonosa i Pujol que va ser el representant numerari a Lleida, quan després de l'aprovació del Reglament de 1982, l'Acadèmia elegí numeraris a les ciutats de Lleida, Tarragona i Girona. Precisament l'acte de recepció solemne de Lladonosa es va celebrar al saló de sessions de l'Ajuntament de Lleida on es desplaçaren els acadèmics expressament per l'acte.

Lladonosa era l'exemple magnífic de l'erudit local, persona que sense necessitat d'estudis superiors ni doctorals, assolí un coneixement profundit de la història i les característiques i costums del seu país. La monumental «Història de Lleida» ho demostra, juntament amb totes les monografies, articles i textos que va escriure i publicar. La seva activitat s'extengué al camp social, àdhuc polític, a l'arqueologia i les belles arts. Va ser un fidel i entusiasta col·laborador de l'Acadèmia i per bé que en els darrers temps l'edat l'impedí d'assistir als planeris, sempre s'oferí a enviar escrits per tal de ser publicats en el Butlletí acadèmic.

Investigador entusiasta, rigorós, de ploma fàcil i domini de la llengua, la seva obra romandrà com exemple pels futurs estudiosos de la història i la naturalesa de les terres i les gentes lleidatanes.

Agraeixo vivament els parlaments dels senyors Bonastre, Maragall, Serra Goday i Bonet Armengol en les esplèndides glosses dels acadèmics d'honor Pere Vallribera i Josep Lamaña i dels numeraris, vescomte de Güell i Xavier Busquets i Sindreu.

Del senyor Eusebi Güell i Jover vull recordar solament quan, el 1966, el vaig succeir en la presidència d'Amics de Gaudí, que ell ostentà al llarg de deu anys. I rememorar també que, mercès als seus esforços i gestions s'aconseguí finalment, el juliol de 1969, la declaració de monument històric-artístic de caràcter nacional per l'obra de Gaudí. Aquell històric acord del Consell de Ministres, que per primera vegada atorgava la qualificació de monument nacional a obres amb menys d'un segle vida, va poder ser realitat per les contínues i insistents gestions del vescompte de Güell que deixà expedit el camí per tal que, cinc anys després es resolgués favorablement l'afer. Hi contribuí força el seu tarannà cordial i el seu finíssim sentit de l'humor que podien enderrocar muralles administratives amb més facilitat que tots els raonaments farcits de lògica i bones intencions.

No vull tancar aquest acte sense dir quelcom sobre l'amic Xavier Busquets, malgrat que el perfil dibuixat en el text de Jordi Bonet sigui magnífic i complet.

L'amistat amb els Busquets ve de generacions, el seu pare i el meu pare amics i col·legues, el seu germà i el meu, companys de curs a l'Escola d'Arquitectura, i jo que, de menut visitava la casa dels Busquets a l'Eixample, on recordo de manera imborrable les audicions amb enregistraments a 78 revolucions. Allí, amb dotze o tretze anys, vaig sentir, ple de joia, per primera vegada, la Simfonia del Nou Món, de Dvorak. Aquesta amistat continuà tot i la diferència d'edats, i no es va interrompre mai. De Xavier Busquets i Sindreu diré solament que es distingí

per tres qualitats, tres virtuts, ben difícils de trobar juntes: Era exquisit, valent i modest. Exquisit colleccionista d'obres d'art de totes procedències i d'acuradíssima selecció, coneixedor de tots els antiquaris i subhastadors d'Europa, res escapava al seu coneixement en matèria de peces superbes, fossin d'escultura, pintura, mobles o objectes d'art. Quan dirigí les obres de l'edifici del Col·legi d'Arquitectes, la Junta de Govern pensà que seria bo de col·locar al tester del saló d'actes una imatge de la patrona dels arquitectes espanyols, Ntra Sra. de Betlem en la seva fugida a Egipte. Busquets manifestà que coneixia un antiquari de París que tenia una peça gòtica flamenca amb aquest tema, i sense pensar-ho dues vegades, anà a París i tornà amb la talla policromada que encara es pot admirar en el Col·legi d'Arquitectes.

Va ser valent, temerari, gairebé tant a bord dels biplans «Fiat» de la Guerra d'Espanya com dalt dels «Messerschmidt» amb que sobrevolà Moscou, quan la II Guerra Mundial. Modest, doncs, mai s'encofoià amb les seves habilitats, gestes o propietats. Quan la construcció del fris de Picasso a la plaça Nova tingué ocasió de visitar al pintor malagueny fins a seixanta vegades. D'altres que només han vist a Picasso en el cinema han escrit llibres, mentre Xavier Busquets, coneixedor d'anècdotes saborosíssimes, solament en contà alguna en el discurs d'ingrés a l'Acadèmia. Podia presumir de ser un dels millors arquitectes del seu temps, en el sentit del disseny de projectes i en la direcció d'obra, on actuava com un consumat mestre de la construcció, amb dedicació total. En el curs de la missa exequial celebrada a Sant Vicenç de Sarrià em digué un contractista d'obres que seia al meu costat: Busquets era l'únic arquitecte de tots els que he conegut, que visités l'obra a les vuit del matí amb ordres i indicacions precises i sàvies.

En mig any ens han deixat cinc acadèmics, dos d'honor i tres numeraris. Assoliren en entrar a aquesta corporació la immortalitat acadèmica, ara estem segurs que hauran assolit la immortalitat cristiana i tots desitjem que des que des del cel vulguin guiar els esforços de l'Acadèmia de Sant Jordi en benefici de l'art i la cultura catalanes.